

Nybyggstugan

Welcome to Jämtgaveln!

Jämtgaveln is an exciting area. Here you can hike through old-growth forest almost untouched by humans but characterized by many fires that swept over the landscape. The nature reserve was established in 1995 and comprises about 3058 hectares. The way to the reserve from the E14 is signposted. Take a turn towards Jämtgaveln at Ånge Naturrum/Statoil petrol station in Borgsjö. From there it is 16 kilometres to the nature reserve. You get to the reserve on a forest road. Almost all of the forest in the reserve grew after a series of recurring forest fires which is why pine trees are the predominant species here. When you hike through the forest you may find burnt-down stumps and trees with fire damage, so-called fire scars. Since the 1990s, the conservation department has conducted controlled burning in the reserve. This is done to get a natural regrowth of pine forest and those species which grow after fires. Walk carefully on fire-raised areas, especially when it is windy because trees could fall down.

In the reserve you will come across many different types of bogs and fens, streams and lakes. Good fishing is found at Torringen, Vårsjön, Nybyggesjön and Ovån. If you want to go fishing you need a permit. There are many trails and picnic areas in the reserve that make it easy for you to spend a pleasant visit here. The reserve is part of Natura 2000, an ecological network of protected areas in the EC. Administrator is the county administrative board of Västernorrland, 0611-34 90 00. For more information see the county's website www.y.lst.se.

Kransrams

(*Polygonatum verticillatum*)

Tjäder

(*Tetrao urogallus*)

Rester av kultur

Fram till 1645 gränsade Jämtgaveln mot Norge. Pilgrimer som vandrade från kusten till Nidaros (Trondheim) passerade genom området under medeltiden. Det berättas att de kunde övernatta i ett så kallat segelsehus på Bastunäset vid sjön Torringen. I reservatet finns många synliga fornlämningar. Vid Raskbodarna och Nybyggevallen finns rester efter fäbodrar. På Bastunäset finns lämningar efter ett nybygge som var bebott 1866-1900. Kring fäbodrar och nybyggen är markerna mer öppna och bevuxna med örter och gräs. I området kan du också hitta spår efter 13 skogsarbetarkojor, en spardamm som använts vid flötning och en fångstgrop.

Tallar med brandljud

I reservatet är det inte tillåtet att:

- bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
- plocka blommor, mossor, svampar eller lavar samt gräva upp växter, dock får bär och matsvamp plockas,
- skada mark och block,
- framföra motordrivet fordon eller cykel utanför väg och skoterled,
- använda motorbåt i andra sjöar än Torringen,
- klättra i boträd, samla insekter eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
- medföra ej kopplad hund,
- medföra husvagn.

Produktion: Länsstyrelsen i Västernorrland, 2007
Text: Lena van den Brink, Naturridarna HB

Layout: Petter Erlandsson
Illustration: Anna Erlandsson
Foto: Tomas Rydkvist
Översättning: Susanne Müller

Slät talkapuschongbagge

(*Stephanopachys linearis*)

 Naturlig storlek, 5 mm.

Välkommen till Jämtgaveln!

Reservatet är ett flackt område där skog, myr, sumpskog och vattendrag bildar en mosaik av olika naturtyper. Här kan du vandra genom gammal skog, präglad av ett stort antal bränder. Fina möjligheter till fritidsfiske finns i Torrningen, Vårsjön, Nybyggesjön och Ovån. Reservatet har många leder samt rastplatser och övernattningsstugor som underlättar för dig som besökare. Området har också en spännande kulturhistoria som du kan läsa mer om på de tematavlor som finns uppsatta inom reservatet.

Så här hittar du till Jämtgaveln

Vägen till naturreservatet är skyltad från E14. Ta av mot Jämtgaveln vid Ånge Naturrum/Statoil bensinstation i Borgsjö. Därifrån är det 16 kilometer till naturreservatet. Du kommer in i reservatet via en skogsbilväg.

Fattiga och rika

Berggrunden i reservatet består av olika slags urberg. I området finns näringsfattigt berg i form av granit. Här finns också gråvackor och näringsrik diabas. I reservatet stöter du på många olika typer av myrar. Här finns allt från små kärr till stora, skiftande myrområden. I östra delen av reservatet där berggrunden är av diabas finns rikkärr. De har stor artrikedom, med orkidéer och andra växter som vill ha mer basisk mark. Där kan man bland annat hitta kransrams. Kring Torrningen där berggrunden är av granit är kärren istället av fattig typ. I myrarna består jordarten av torv. Annars är det morän som dominerar i reservatet.

	Reservatsgräns		Byggnad
	Myr		Väg
	Talldominerad skog		Stig "Jämtgaveln runt"
	Grandominerad skog		Stig
	Husvagnsparkering		Skoterled
	Vindskydd		
	Stuga öppen för allmänheten		
	Dass		
	Informationsskylt		
	Informationscenter		

Naturreservatet Jämtgaveln bildades 1995 och är 3065 hektar stort. Syftet med reservatet är att bevara ett naturskogsområde som är präglad av brand och som fungerar som referensområde för skogsforskning. Området ska också bevaras för sina kulturhistoriska lämningar och för att underlätta för friluftslivet. Reservatet är med i EU: s ekologiska nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Förvaltare är Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 0611-34 90 00. Mer information finns på länsstyrelsens hemsida www.y.lst.se.

Brännmärkt skog

Det mesta av skogen i reservatet är 100-140 år gammal och relativt lite påverkad av skogsbruk i sen tid. Här lever skogsfåglar som tjäder, gråspett och pärluggla. I mitten av 1800-talet avverkades gamla grova tallar. Då förändrades skogen. Nästan all skog i reservatet har vuxit upp efter en period av återkommande bränder i mitten av 1800-talet. Därför är tall det dominerande trädslaget. När du vandrar genom skogen kanske du hittar brända stubbar och träd med brännskador, så kallade brandljud. Genom att räkna årsringar mellan bark och brandljud har man kommit fram till att skogen brunnit 64 gånger sedan 1364. I skogen kommer du att stöta på så kallade överståndare. Det är riktigt stora tallar, med grova grenar och platta kronor. Sedan 1990-talet genomförs naturvårdsbränningar i reservatet. De görs för att gynna en naturlig återväxt av tall, medan gran förhindras från att ta över området. Samtidigt gynnas de arter som är knutna till brand, till exempel larven av slät tallkapschongbagge, som lever mellan levande och död vävnad kring brandljud. **Gå försiktigt i nya brandfält, speciellt i blåstigt väder, eftersom träd kan falla!**

Fiske Röding (*Salvenius alpinus*)

Den största sjön i området är Torrningen, känd för sitt fina fiske och för sin egen genetiska variant av röding. I sjön finns också sik, öring, elritsa och abborre. I Vårsjöbäckens och Getteråns klara vatten, trivs den känsliga flodpärlmusslan. Den behöver rinnande vatten med botten av sand, grus eller sten. Öring är värd fisk och behövs för att flodpärlmusslan ska kunna reproducera sig. Om du vill fiska i reservatet behöver du fiskekort.